

- *Про виконання цільової комплексної програми наукових досліджень НАН України «Наукове забезпечення розвитку ядерно-енергетичного комплексу та перспективних ядерних технологій» (доповідач — академік НАН України М.Ф. Шульга)*
- *Про нагородження відзнаками НАН України та Почесними грамотами НАН України і Центрального комітету профспілки працівників НАН України (доповідач — академік НАН України В.Л. Богданов)*
- *Кадрові та поточні питання*

ІЗ ЗАЛИ ЗАСІДАНЬ ПРЕЗИДІЇ НАН УКРАЇНИ 16 січня 2019 року

На засіданні Президії НАН України 16 січня 2019 р. члени Президії НАН України та запрошені заслухали доповідь голови наукової ради цільової комплексної програми наукових досліджень НАН України «Наукове забезпечення розвитку ядерно-енергетичного комплексу та перспективних ядерних технологій», академіка-секретаря Відділення ядерної фізики та енергетики НАН України, академіка НАН України **Миколи Федоровича Шульги** про результати виконання зазначеної Програми (стенограму див. на с. 34).

Цільову комплексну програму наукових досліджень НАН України «Наукове забезпечення розвитку ядерно-енергетичного комплексу та перспективних ядерних технологій» започатковано відповідно до постанови Президії НАН України від 3 лютого 2016 р. № 13 «Про виконання цільової комплексної програми наукових досліджень НАН України “Науково-технічний супровід розвитку ядерної енергетики та застосування радіаційних технологій в галузях економіки”». Головною метою Програми було визначено проведення прикладних досліджень для вирішення проблем наукового забезпечення розвитку ядерної енергетики та використання ядерних технологій для потреб промисловості, енергетики і суспільства.

За Програмою протягом 2016–2018 рр. виконувалося 50 наукових проектів із залученням 19 установ шести відділень НАН України. У 2018 р. розпорядженням Президії НАН України від 31 липня 2018 р. № 433 Програму було доповнено 8 науковими проектами за бюджетною програмою КПКВК 6541230.

Під час виконання Програми отримано низку важливих результатів, які вже мають практичне застосування або плануються до впровадження. Особливу увагу було приділено питанням подовження ресурсу корпусів реакторів та основного обладнання енергоблоків АЕС, створенню методологічних основ обґрунтування подовження строків експлуатації енерго-

Доповідь академіка НАН України Миколи Федоровича Шульги

блоків АЕС України. Завдяки співпраці установ НАН України з НАЕК «Енергоатом» вже подовжено дозвільний термін експлуатації шести енергоблоків атомних електростанцій України. Це дало змогу державі зекономити значні кошти та час, необхідний для будівництва нових реакторів.

Не менш важливим напрямом діяльності установ НАН України в рамках зазначеної Програми є участь у роботах зі створення матеріалів для вітчизняних елементів ядерно-паливного циклу та верифікації нових паливних елементів для ядерної енергетики. Результати, одержані вченими Академії, сприяли досягненню НАЕК «Енергоатом» помітних успіхів у диверсифікації джерел постачання ядерного палива.

Успішно виконувалися й інші напрями Програми. Зокрема, проведено комплексне оцінювання та геолого-економічне обґрунтування уранового потенціалу геологічних структур України, розроблено нові радіаційно стійкі матеріали, запропоновано нові методи вирішення проблем поводження з відпрацьованим ядерним паливом та радіоактивними відходами, розроблено технологію нанесення захисних покриттів і, що найважливіше, ядерні методи діагностики та лікування людини.

При цьому на сьогодні за всіма напрямами Програми потребують вирішення чимало

нових міждисциплінарних проблем. Розширюються перспективи використання ядерних технологій для різних сфер економіки, охорони довкілля, медицини. Актуальним є проведення досліджень зі встановлення принципів роботи та створення паливних елементів і конструкційних матеріалів для ядерних реакторів наступних поколінь.

В обговоренні доповіді взяли участь академік НАН України Б.Є. Патон, президент Державного підприємства «Національна атомна енергогенеруюча компанія «Енергоатом» Ю.О. Недашковський, академік-секретар Відділення фізико-технічних проблем матеріалознавства НАН України академік НАН України Л.М. Лобанов, директор Інституту проблем міцності ім. Г.С. Писаренка НАН України академік НАН України В.В. Харченко, академік-секретар Відділення фізики і астрономії НАН України академік НАН України В.М. Локтєв, голова Північно-Східного наукового центру НАН України та МОН України, генеральний директор Державної наукової установи «Науково-технологічний комплекс «Інститут монокристалів» НАН України» академік НАН України В.П. Семиноженко, радник Президії НАН України, почесний директор Інституту магнетизму НАН України та МОН України академік НАН України В.Г. Бар'яхтар, академік-секретар Відділення біохімії, фізіології і молекулярної біології НАН України, директор Інституту біохімії ім. О.В. Палладіна НАН України академік НАН України С.В. Комісаренко, директор Державної установи «Інститут економіки та прогнозування НАН України» академік НАН України В.М. Геєць.

За результатами обговорення Президія НАН України зазначила, що, незважаючи на значну кількість отриманих під час виконання Програми важливих науково-технічних і практичних результатів, багато питань потребують подальшого дослідження. Особливо це стосується науково-технічного забезпечення проблемами подовження нормативних строків експлуатації об'єктів атомної енергетики, створення вітчизняних елементів ядерно-паливного циклу; розроблення нових радіаційно стійких

конструкційних і функціональних матеріалів для потреб ядерної галузі; розвитку сировинної бази ядерної енергетики; створення та удосконалення ядерних і радіаційних технологій для різних галузей економіки, охорони здоров'я тощо. Слід приділити більше уваги впровадженню розробок, зміцненню контактів з промисловими підприємствами, а також широко інформувати фахівців і громадськість про отримані результати.

Враховуючи важливість розглянутого питання, було висловлено переконання про необхідність підтримати пропозицію щодо започаткування нової цільової програми наукових досліджень НАН України «Ядерні та радіаційні технології для енергетичного сектору і суспільних потреб» на 2019–2023 роки.

* * *

Члени Президії НАН України розглянули також низку поточних питань:

- прийняли рішення про оголошення конкурсу на заміщення посад директорів наукових установ Секції фізико-технічних і математичних наук НАН України, Секції хімічних і біологічних наук НАН України та Відділення економіки НАН України;
- ухвалили рішення про фінансову підтримку молодих вчених НАН України, що виступали з науковими повідомленнями на засіданнях Президії НАН України;
- підбили підсумки проведення ювілейних заходів, присвячених 100-річчю НАН України;
- з нагоди 90-річчя від часу заснування Інституту фізики НАН України та з метою сприяння науково-технічному, соціально-економічному і духовному розвитку суспільства вирішили порушити клопотання про представлення до нагородження відзнаками Верховної Ради України працівників цієї наукової установи;
- за пропозиціями голів секцій, академіків-секретарів відділень та Науково-організаційного відділу Президії НАН України затвердили план підготовки питань для розгляду на засіданнях Президії НАН України у 2019 році, серед яких найважливіші комплексні наукові та науково-організаційні питання, питання про стан та перспективи розвитку в Україні окремих галузей науки, а також актуальні наукові доповіді;
- заслухали та обговорили інформацію головно-го вченого секретаря НАН України академіка НАН України В.Л. Богданова про фінансування науково-дослідних робіт установ НАН України у 2019 році;

- затвердили плани підготовки та випуску видавничої продукції Державним підприємством «Науково-виробниче підприємство «Видавництво «Наукова думка» НАН України» та Видавничим домом «Академія» НАН України у 2019 році;

- у зв'язку з необхідністю актуалізації персонального складу Комісії НАН України з питань організації діяльності наукових об'єктів, що становлять національне надбання, внесли до нього певні зміни;

- заслухали повідомлення Президента НАН України академіка НАН України Б.Є. Патона про публікацію в газеті «Дзеркало тижня» інформації Міністерства освіти і науки України щодо реалізації заходів, які впливають з підсумків аудиту ЄС системи науки та інновацій в Україні;

- схвалили пропозицію Президента НАН України академіка НАН України Б.Є. Патона щодо підготовки привітання Публічному акціонерному товариству «Турбоатом» з 85-річним ювілеєм від часу заснування та участі у ювілейних заходах;

- у зв'язку з проведенням в Україні в 2019 році виборів Президента України, депутатів Верховної Ради України та місцевих виборів прийняли відповідну постанову.

* * *

Крім того, Президія НАН України ухвалила низку організаційних і кадрових рішень.

Призначено:

- члена-кореспондента НАН України **Кордюка Олександра Анатолійовича** на посаду директора Державної наукової установи «Київський академічний університет».

Затверджено:

- кандидата біологічних наук **Архівову Христину Ігорівну** на посаді ученого секретаря Державного природознавчого музею НАН України.

Погоджено призначення:

- доктора біологічних наук **Дробот Людмили Борисівни** на посаду завідувача відділу сигнальних систем Інституту біохімії ім. О.В. Палладіна НАН України;

- доктора медичних наук **Бабійчука Владислава Георгійовича** на посаду завідувача відділу кріофізіології Інституту проблем кріобіології і кріомедицини НАН України;

- доктора фізико-математичних наук **Гордієнко Ольги Іванівни** на посаду завідувача відділу низькотемпературного консервування Інституту проблем кріобіології і кріомедицини НАН України;

- доктора біологічних наук **Петрушко Марини Павлівни** на посаду завідувача відділу кріобіології системи репродукції Інституту проблем кріобіології і кріомедицини НАН України.

Відзнакою НАН України «За наукові досягнення» нагороджено:

- провідного наукового співробітника Інституту фізики плазми Національного наукового центру «Харківський фізико-технічний інститут», доктора фізико-математичних наук **Панкратова Ігоря Михайловича** за багатолітню плідну працю, вагомі творчі здобутки в галузі фізики плазми і керованого термоядерного синтезу, активну участь у перспективних наукових проєктах сфери ядерної енергетики та з нагоди 25-річчя від часу заснування Інституту;

- директора Науково-дослідного інституту фізики Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова доктора фізико-математичних наук, професора **Драгана Григорія Сильвестровича** за багатолітню плідну працю вченого і педагога, вагомі творчі здобутки та особистий внесок у зміцнення творчих зв'язків з науковцями Національної академії наук України;

- працівників Інституту фізики НАН України — директора, члена-кореспондента НАН України **Бондаря Михайла Віталійовича**; завідувача відділу, члена-кореспондента НАН України **Марченка Олександра Анатолійовича**; завідувача відділу, члена-кореспондента НАН України **Негрійка Анаполія Михайловича**; заступника директора з наукової роботи, доктора фізико-математичних наук, професора **Порошина Володимира Миколайовича** — за багатолітню плідну високопрофесійну працю, визначні творчі здобутки, вагомий внесок у розвиток науки, техніки і технологій у галузі фізики твердого тіла, молекулярних та рідких кристалів, нелінійної оптики, фізики поверхні, плазми, нанофізики, наноелектроніки та з нагоди 90-річчя від часу заснування Інституту.

Відзнакою НАН України «За сприяння розвитку науки» нагороджено:

- першого віце-президента НАН України академіка НАН України **Горбуліна Володимира Павловича** за багатолітню самовіддану працю вченого і організатора наукових досліджень та значні творчі здобутки у розбудові науково-методичних засад системи національної безпеки, зміцненні оборонно-промислового комплексу.

Відзнакою НАН України «За підготовку наукової зміни» нагороджено:

- завідувача відділу Інституту молекулярної біології і генетики НАН України члена-кореспондента

НАН України **Риндич Аллу Володимирівну** за багатолітню плідну працю вченого і педагога, вагомі творчі здобутки та особистий внесок у підготовку наукових кадрів у галузі молекулярної біології;

- провідного наукового співробітника Інституту фізики плазми Національного наукового центру «Харківський фізико-технічний інститут», доктора фізико-математичних наук **Солякова Дмитра Геннадійовича** за багатолітню плідну працю, вагомі творчі здобутки в галузі фізики плазми і керованого термоядерного синтезу, активну участь у перспективних наукових проєктах сфери ядерної енергетики та з нагоди 25-річчя від часу заснування Інституту;

- працівників Інституту фізики НАН України — почесного директора, завідувача відділу, академіка НАН України **Бродина Михайла Семеновича**; завідувача відділу, члена-кореспондента НАН України **Томчука Петра Михайловича**; провідного наукового співробітника, доктора фізико-математичних наук, професора **Шендеровського Василя Андрійовича**; завідувача відділу, академіка НАН України **Яценка Леоніда Петровича** — за багатолітню плідну високопрофесійну працю, визначні творчі здобутки, вагомий внесок у розвиток науки, техніки і технологій у галузі фізики твердого тіла, молекулярних та рідких кристалів, нелінійної оптики, фізики поверхні, плазми, нанофізики, наноелектроніки та з нагоди 90-річчя від часу заснування Інституту.

Відзнакою НАН України «За професійні здобутки» нагороджено:

- начальника лабораторії Інституту фізики плазми Національного наукового центру «Харківський фізико-технічний інститут» кандидата фізико-математичних наук **Тарана Валерія Семеновича** за багатолітню плідну працю, вагомі творчі здобутки в галузі фізики плазми і керованого термоядерного синтезу, активну участь у перспективних наукових проєктах сфери ядерної енергетики та з нагоди 25-річчя від часу заснування Інституту;

- працівників Інституту фізики НАН України — провідного наукового співробітника, доктора фізико-математичних наук **Кадана Віктора Миколайовича**; провідного наукового співробітника, доктора фізико-математичних наук **Морозовську Ганну Миколаївну**; завідувача відділу, доктора фізико-математичних наук **Сологуба Сергія Васильовича** — за багатолітню плідну високопрофесійну працю, визначні творчі здобутки, вагомий внесок у розвиток науки, техніки і технологій у галузі фізики твердого тіла, молекулярних та рідких кристалів, нелінійної оптики, фізики поверхні, плазми, нанофізики, наноелектроніки та з нагоди 90-річчя від часу заснування Інституту.

Подякою НАН України відзначено:

- заступника директора з інженерно-технічних питань Інституту електрозварювання ім. Є.О. Патона НАН України **Куцака Валерія Стефановича** за багатолітню плідну працю, вагомі високопрофесійні здобутки та особистий внесок у розвиток наукових досліджень в Інституті;

- завідувача відділу Інституту чорної металургії ім. З.І. Некрасова НАН України доктора технічних наук, професора **Чернятевича Анатолія Григоровича** за багатолітню плідну працю вченого-металурга, вагомі творчі здобутки та значний особистий внесок у підготовку висококваліфікованих спеціалістів;

- працівників Інституту фізики плазми Національного наукового центру «Харківський фізико-технічний інститут» — старшого наукового співробітника, кандидата фізико-математичних наук **Касілова Сергія Валентиновича**; заступника директора **Мазніченка Михайла Єгоровича** — за багатолітню плідну працю, вагомі творчі здобутки в галузі фізики плазми і керованого термоядерного синтезу, активну участь у перспективних наукових проектах сфери ядерної енергетики та з нагоди 25-річчя від часу заснування Інституту;

- трудовий колектив Інституту фізики НАН України з нагоди 90-річчя від часу заснування установи;

- членів Громадської організації «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління» — заступника голови Відокремленого підрозділу у Львівській області, старшого викладача Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Прези-

дентові України кандидата наук з державного управління **Карпу Марту Іванівну**; голову Відокремленого підрозділу у Черкаській області, завідувача кафедри Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького, доктора економічних наук, професора **Мігуса Ірину Петрівну**; заступника голови Рівненського осередку, професора Рівненського державного гуманітарного університету, доктора педагогічних наук **Сойчук Руслану Леонідівну** — за вагомі трудові здобутки, особистий внесок у розвиток співпраці з науковими колективами Національної академії наук України та активне сприяння впровадженню державної соціально-економічної політики.

Почесною грамотою Президії НАН України і Центрального комітету профспілки працівників НАН України нагороджено:

- працівників Інституту фізики плазми Національного наукового центру «Харківський фізико-технічний інститут» — головного інженера **Басаргіна Валерія Олександровича**; заступника начальника відділу **Кулика Миколу Васильовича**; старшого наукового співробітника, кандидата фізико-математичних наук **Павліченка Ростислава Олеговича** — за багатолітню плідну працю, вагомі творчі здобутки в галузі фізики плазми і керованого термоядерного синтезу, активну участь у перспективних наукових проектах сфери ядерної енергетики та з нагоди 25-річчя від часу заснування Інституту.

За матеріалами засідання підготувала О.О. Мележик